

8.9.2005

1429/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Jari Pirjola

TUTKINTAVANGIN OIKEUS PITÄÄ HALLUSSAAN RADIOTA POLIISIVANKILASSA

1 KANTELU

Arvostelitte kirjeessänne A:n asiamiehenä laatimassanne kirjoituksessa Porin kihlakunnan poliisilaitosta siitä, että Porin poliisivankilassa tutkintavangilla ei ole oikeutta saada käyttöönsä omaa radiota. Kantelun mukaan tällainen käytäntö ei ole tutkintavankien yhdenvertaisen kohtelun mukaista.

- - -

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Tutkintavankeudesta annetun lain 7 §:n mukaan tutkintavanki saa pitää hallussaan tuomansa ja myöhemmin saamansa omaisuuden, ellei hallussapidosta aiheudu haittaa laitoksen järjestykselle.

Tutkintavankeudesta annetun lain 14 §:n mukaan tutkintavanki saa, jollei vangitsemisen tarkoitus siitä vaarannu, ottaa vastaan ja omalla kustannuksellaan hankkia laitoksen ulkopuolelta kohtuullisessa määrin kirjallisuutta ja lehtiä, seurata mahdollisuuksien mukaan radio- ja televisio-ohjelmia sekä johtajan luvalla hankkia laitoksen ulkopuolelta askartelussa ja harrastustoiminnassa tarvittavia välineitä.

3.2 Saatu selvitys

Porin kihlakunnan poliisilaitos

Porin kihlakunnan poliisilaitos uudistaa lausuntonaan Teille 28.4.2004 päivätyssä kirjoituksessa esitetyt asiat. Poliisilaitos pitää kantelukirjoitusta aiheettomana ja katsoo lausunnossaan menetelleensä asiassa tutkintavankeuslain mukaisesti. Porin poliisivankilassa ei ole tutkintavankien säilytystiloissa vangeille tarjolla keskusradiota, erillisiä radiolaitteita tai televisiota. Aikaisemmin tutkintavankien

omien radiolaitteiden käyttämisen salliminen johti toistuviin ongelmiin, jolloin myös vangitsemisen tarkoitus vaarantui. Omien laitteiden mukana poliisivankilaan salakuljetettiin erilaista tavaraa, kuten viestejä sekä lääke- ja huumausaineita. Poliisilaitoksella päädyttiin siihen, ettei tutkintavankien sallita ottaa sulleihinsä omia radiolaitteitaan niiden vaikea tarkastettavuuden ja niiden muodostaman turvallisuusuhan vuoksi.

Sisäasiainministeriön poliisiosaston lausunto

Poliisiosasto toteaa muun muassa, että "hankitun selvityksen perusteella näyttää siltä, että poliisilaitoksissa on lähtökohtana se, että tutkintavangit saavat pitää oman radionsa hallussaan. Säilytystilaan annettavat laitteet tarkastetaan tutkintavankeudesta annetun lain 5 §:n 2 momentin perusteella sen varmistamiseksi, että laite on toimintakuntoinen ja turvallinen käyttää. Samalla varmistaudutaan siitä, ettei laitteeseen ole kätkeyty säilytysturvallisuuden vaarantavia esineitä tai aineita taikka esitutkinnalle haittaa aiheuttavia viestejä. Jossain tapauksissa on rikostutkinnallisista syistä tarpeellista eristää vanki niin täydellisesti ulkomaailmasta, että jopa yleisradiolähetyksen seuraaminen pitää estää.

Radio- ja muiden sähkölaitteiden hallussapidon suhteen on vaihtelua, joka johtuu tutkintavankien määrästä, säilytystilojen erilaisuudesta ja omaisuuden tarkastamiseen liittyvistä seikoista. Poliisiosaston mukaan Pori vaikuttaa kuitenkin olevan ainoa paikkakunta, jossa hallussapito on kokonaan kielletty."

3.3

Kannanotto

Tutkintavanki saa lain mukaan pitää hallussaan mukanaan tuomansa ja myöhemmin saamansa omaisuuden, ellei hallussapidosta aiheudu haittaa laitoksen järjestykselle.

Tutkintavangilla ei näin ollen ole ehdotonta oikeutta saada pitää radiota hallussaan tai kuunnella sitä. Radion seuraaminen voidaan kieltää, mikäli vangitsemisen tarkoituksen voidaan katsoa vaarantuvan. Porin poliisilaitokselta saadun selvityksen mukaan A:lle ei annettu radiota käyttöönsä, koska omien radioiden käyttämisen salliminen oli vankilassa aikaisemmin johtanut toistuviin ongelmiin. Omien laitteiden mukana poliisivankilaan salakuljetettiin erilaista tavaraa, kuten viestejä sekä lääke- ja huumausaineita. Poliisivankilassa ei ole saadun selvityksen mukaan mahdollista tarkastuttaa ja sinetöidä vankien omia radiolaitteita.

Porin kihlakunnan poliisilaitoksen tutkintavankeja koskevassa päiväohjelmassa asetettu ehdoton kieltö, jonka mukaan tutkintavangin ei sallita ottaa sulleihinsä omia radiolaitteita, on käsitykseni mukaan tutkintavankeudesta annetun lain 14 §:n tarkoituksen vastainen. Mainitussa lainkohdassa tosin todetaan radio- ja televisio-ohjelman seuraamisen edellytyksenä olevan, että vangitsemisen tarkoitus ei siitä vaarannu ja että radio- ja televisio-ohjelmien seuraaminen

muutenkin tapahtuu "mahdollisuuksien mukaan". Kun poliisivankilassa ei ole käytettävissä keskusradiota tai muuta vastaavaa mahdollisuutta radion tai television seuraamiseen, kerrottuja tutkintavankeuslain asettamia rajoituksia ei kuitenkaan voida tulkita siten, että oman radion mukaan saaminen voidaan siitä aiheutuvien valvontaongelmien vuoksi säännönmukaisesti kieltää.

Keskusradiojärjestelmän puuttuminen tai radioiden tarkastamisesta aiheutuvat vaikeudet eivät mielestäni ole sellainen peruste, joka oikeuttaisi katsomaan, että Porin poliisivankilassa ohjelmien seuraaminen ei ylipäätään ole mahdollista.

Tutkintavankeudesta annetun lain 14 §:n tarkoituksena on antaa tutkintavangille mahdollisuus saada käyttöönsä vankeutta helpottavia harrastus- ja ajanviettomahdollisuuksia. Säännös koskee myös poliisivankiloita. Vaikka onkin sinänsä ymmärrettävää, että poliisivankiloissa usein on selvästi vankiloita rajoitetummat mahdollisuudet tarjota kerrottuja mahdollisuuksia tutkintavangille, ei voida ajatella myöskään niin, että tutkintavangin sijoittaminen poliisivankilaan "automaattisesti" poistaa velvollisuuden huolehtia mainitun lainkohdan tutkintavangille antamista oikeuksista.

Kiinnitän huomiota myös tutkintavankeudesta annetun lain 7 §:ään, jonka mukaan tutkintavanki saa pitää mukanaan tuomansa omaisuuden hallussaan, ellei hallussapidosta aiheudu haittaa laitoksen järjestykselle. Tutkintavankien kohdalla lain sallimien oikeuksien rajoittamiskynnys on korkeampi kuin esimerkiksi vankeusvangeilla. Rajoittamisen on oltava perusteltua tutkintavankeuden tarkoituksen tai esimerkiksi vankilan järjestyksen turvaamisen kannalta. Mielestäni ei voida lähteä siitä olettamasta, että radion hallussapito sinänsä aina vaarantaisi laitoksen järjestyksen ylläpidon.

Johtopäätös

Katson, että Porin kihlakunnan poliisilaitos on ylittänyt sille tutkintavankeudesta annetun lain mukaan kuuluvan harkintavallan kieltäessään kokonaan omien radioiden hallussapidon Porin poliisivankilassa. Saatan edellä kohdassa 3.3 esittämäni käsityksen Porin poliisivankilassa noudatettavan käytännön virheellisyydestä Porin kihlakunnan poliisilaitoksen tietoon vastaisen varalle. Tässä tarkoituksessa lähetän Porin poliisilaitoksen päällikölle jäljennöksen tästä päätöksestä.

Sisäasiainministeriön tänne toimittamasta selvityksestä ilmenee, että tutkintavangin haltuun annettavan omaisuuden määrä ja laatu jossain määrin vaihtelee eri poliisivankiloissa. Vaikka vaihtelut voivat olosuhteista johtuen jossakin määrin ollakin perusteltuja, tämänkaltainen vaihtelu on aina yhdenvertaisen kohtelun kannalta ongelmallista. Ilmenneiden poikkeamien laatuun ja erityisesti siihen nähden, että niin sanottua putkalakia (HE 90/2005) ollaan uudistamassa, en näe tässä vaiheessa aihetta enempää puuttua näihin vaihteluihin. Käsitykseni mukaan lainuudistuksen jälkeen olisi kuitenkin paikallaan tarkistaa omaisuuden hallussapitoa koskevia ministeriön määräyksiä tavalla, joka turvaa myös mahdollisimman yhdenmukaisen käytännön.

Saatan Porin poliisilaitoksen ohjeistusta ja käytännön yhtenäisyyttä koskevat käsitykseni sisäasianministeriön poliisiosaston tietoon lähettämälle sille jäljennöksen päätöksestäni.